

พระราชบัญญัติ

บำเหน็จบำนาญข้าราชการฝ่ายพลเรือน (ฉบับที่ ๓)

พุทธศักราช ๒๔๘๕

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๐

และวันที่ ๑๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๔)

อาทิตยทิพอาภา

ปรีดี พนมยงค์

ตราไว้ ณ วันที่ ๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๘๕

เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

ตอนที่ ๒๗ เล่ม ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๐ ตุลาคม ๒๔๘๕

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรมแก้ไขเพิ่มเติม
กฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการฝ่ายพลเรือน

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดย
คำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ
บำเหน็จบำนาญข้าราชการฝ่ายพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พุทธ
ศักราช ๒๔๘๕”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองของมาตรา ๔
แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการฝ่ายพลเรือน
พุทธศักราช ๒๔๘๒

“ข้าราชการพลเรือนสามัญ หรือข้าราชการฝ่ายตุลาการ
ซึ่งรับราชการในตำแหน่งการเมืองหยุดด้วย และได้รับเงิน
เดือนทางตำแหน่งการเมืองแต่ทางเดียว เมื่อออกจากตำแหน่ง
การเมือง แต่ไม่ได้มีคำสั่งให้ออกจากตำแหน่งข้าราชการ
พลเรือนสามัญ หรือตำแหน่งข้าราชการฝ่ายตุลาการ ให้มี

๒๐ ตุลาคม ๒๔๘๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘ ตอนที่ ๖๗

สิทธิรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนคนหนึ่งได้ แต่ถ้าผู้นั้น
จะไม่ขอรับบำเหน็จบำนาญและขอให้นับเวลาราชการสำหรับ
คำนวณบำเหน็จบำนาญต่อไปก็ได้”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความใน (จ) ของมาตรา ๑๖ แห่ง
พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธ
ศักราช ๒๔๘๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(จ) ข้าราชการที่รับเงินเดือนอัตราประจำในงบประมาณ
แผ่นดินซึ่งทางราชการสั่งให้ไปทำการใด ๆ ตามระเบียบซึ่ง
รัถบาลกำหนด ให้นับเสมอเต็มเวลาหยุดรับราชการ แต่ถ้า
ทางราชการสั่งให้ไปทำหน้าที่ทหานตามที่กระทรวงกลาโหม
กำหนด ซึ่งถ้าเป็นทหานจะได้นับเวลาราชการเป็นทวีคูณแล้ว
ก็ให้นับเวลาราชการเป็นทวีคูณ ตั้งแต่วันสั่งให้รับหน้าที่นั้นจน
ถึงวันสั่งให้เลิก”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติ
บำเหน็จบำนาญข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๒
และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ตอนที่ ๖๗ เล่ม ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๐ ตุลาคม ๒๔๘๕

“มาตรา ๑๗ วิธีคำนวณบำเหน็จบ้านานนั้น ให้ตั้งเงินเดือนเดือนสุดท้ายในงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งได้รับหยุก่อนพ้นหน้าที่ราชการเป็นเกณฑ์คำนวณ

แต่ถ้าข้าราชการผู้ใดเคยดำรงตำแหน่งในขณะเดียวกันหลายตำแหน่ง แล้วได้พ้นจากตำแหน่งที่มีเงินเดือนสูงก่อนพ้นจากราชการ ก็ให้ถือเงินเดือนเดือนสุดท้ายของตำแหน่งที่มีเงินเดือนสูงในงบประมาณแผ่นดินอันเคยได้รับหยุก่อนเป็นเงินเดือนเดือนสุดท้ายสำหรับตั้งเกณฑ์คำนวณ”

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๕ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบ้านานข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๒

“มาตรา ๑๕ ทวิ ข้าราชการพลเรือนการเมืองตำแหน่งรัฐมนตรีซึ่งได้รับราชการในตำแหน่งรัฐมนตรีมาแล้ว และมีเวลาราชการในตำแหน่งรัฐมนตรีสำหรับคำนวณบำเหน็จบ้านานไม่น้อยกว่าสี่ปี เมื่อออกจากตำแหน่งและไม่ประสงค์จะรับบำเหน็จบ้านานตามความในบทแห่งพระราชบัญญัตินี้โดยประการอื่น ก็ให้มีสิทธิรับบ้านานปีละสามพันหกร้อยบาท

๒๐ ตุลาคม ๒๔๘๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘ ตอนที่ ๑๑

แต่ถ้าข้าราชการผู้นั้นมีสิทธิได้รับบำนาญก่อนแล้ว เมื่อ
ข้าราชการผู้นั้นได้ใช้สิทธิตามความในวรรคก่อนแล้ว สิทธิรับ
บำนาญที่มีอยู่แล้วนั้นเป็นอันตกไป

การคำนวณเวลาราชการตามความในวรรคหนึ่ง ไม่ให้รวม
เวลาราชการที่ผู้นั้นได้รับบำเหน็จหรือบำนาญไปแล้ว ถ้ามี
เข้าด้วย”

มาตรา ๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติ
บำเหน็จบำนาญข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๒
และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๐ พายได้บังคับแห่งมาตรา ๓๐ ข้าราชการ
ผู้ใดมีสิทธิได้บำนาญตามสิทธิปรกติตามพระราชบัญญัตินี้ จะ
ขอรับบำเหน็จแทนบำนาญไม่ได้ เว้นแต่ผู้ที่มีสิทธิได้บำนาญนั้น
มีเงินเดือนเดือนสุดท้ายไม่เกินเดือนละหนึ่งร้อยยี่สิบบาท จึง
จะขอรับบำเหน็จแทนบำนาญได้ บำเหน็จแทนบำนาญนี้ให้
คิดเป็นจำนวนเท่ากับเงินเดือนเดือนสุดท้ายคูณ ด้วยจำนวนปี
เวลาราชการ

ถ้าขอรับบำเหน็จแทนบำนาญนี้ให้ทำเป็นหนังสือ”

ตอนที่ ๖๗ เล่ม ๕๘ ราชกิจจานุเบกษา ๒๐ ตุลาคม ๒๔๘๕

มาตรา ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๒ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๒

“มาตรา ๒๒ ทวิ ผู้ได้รับบำนาญตามพระราชบัญญัตินี้ อาจถูกตัดบำนาญได้ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยข้าราชการบำนาญ”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๒ และให้ใช้ความต่อไปแทน

“บำนาญพิเศษตามความในวรรคก่อนให้แบ่งจ่ายให้บุตรสองส่วน ภริยาหนึ่งส่วน และบิดามารดาหนึ่งส่วน แต่ถ้าผู้ตายมีบุตรตั้งแต่สามคนขึ้นไปให้บุตรได้สามส่วน ภริยาหนึ่งส่วน และบิดามารดาหนึ่งส่วน”

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๘ ทวิ และมาตรา ๒๘ ตริ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๒

๒๐ ตุลาคม ๒๔๘๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘ ตอนที่ ๖๗

ประสบอันตรายถึงตายเพราะเหตุอุบัติเหตุราชการในหน้าที่ก็ดี
ถูกประทุษร้ายถึงตายเพราะเหตุกะทำการตามหน้าที่ก็ดี เมื่อ
พ้นกำหนดสองเดือนนับแต่วันสูญหาย เพื่อประโยชน์แห่ง
พระราชบัญญัตินี้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นตาย และให้ผู้
มีสิทธิตามมาตรา ๒๕ ได้รับบำนาญพิเศษตามเกณฑ์แบ่งและ
เกณฑ์จ่ายดังที่กำหนดไว้ในมาตรานั้น

การขอบำนาญตามมาตรา นี้ ต้องแสดงรายงานเหตุการณ์
ที่เชื่อได้ว่าได้ประสบอันตรายหรือถูกประทุษร้ายถึงตาย

บทบัญญัติในมาตรานี้ให้ใช้บังคับแก่กรณีการสูญหายไป
ก่อนวันไข้พระราชบัญญัตินี้ด้วย ถ้าการสูญหายนั้นมิได้เกิด
ก่อนวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๘๓

มาตรา ๒๖ ตี ถ้าปรากฏในพยานหลักฐานว่า ผู้ที่ต้อง
สันนิษฐานว่าตายตามความในมาตราก่อนนั้น มิได้ตาย และ
กะชวง กลาโหมจะต้องจ่ายเงิน เดือนให้แก่ผู้นั้นในระหว่าง
เวลาที่ต้องสันนิษฐานว่าตาย ก็ให้หักจำนวนเงินบำนาญพิเศษ
ทั้งหมดที่ได้จ่ายไปแล้วตามความ ในมาตราก่อน ออกจาก
จำนวนเงินเดือนที่จะต้องจ่ายนั้น "

ตอนที่ ๖๗ เล่ม ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๐ ตุลาคม ๒๔๘๕

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญทหาร พุทธศักราช ๒๔๘๒ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญทหาร (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“มาตรา ๒๗ บำนาญพิเศษที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๖ ทวิ นั้น ให้จ่ายโดยมีกำหนดเวลาและเงื่อนไขดังต่อไปนี้

บุตรชายบุตรหญิงได้รับจนอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ เว้นแต่เมื่ออายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์นั้นกำลังศึกษาอยู่ในชั้นเตรียมอุดมศึกษาหรือในชั้นอุดมศึกษา ก็ให้ได้รับต่อไปจนสำเร็จการศึกษา แต่ไม่เกินอายุยี่สิบห้าปีบริบูรณ์

ภริยาได้รับตลอดอายุ หรือจนมีสามีใหม่

บิดาและมารดาได้รับตลอดอายุ

ส่วนบุคคลนอกจากสามจำพวกที่ผู้ตายระบุชื่อให้เป็นผู้รับไว้ นั้น ถ้าอายุยังอยู่ในเกณฑ์ศึกษา ให้อนุโลมอย่างบุตรแล้วแต่กรณี ถ้าไม่เข้าลักษณะดังกล่าวแล้ว ให้รับหยุดเพียงสิบปี

๒๐ ตุลาคม ๒๔๘๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ ตอนที่ ๖๗

ถ้าผู้มีสิทธิได้รับบำนาญพิเสศตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ หรือมาตรา ๒๖ ทวิ นั้น ได้พิจารณาคุณภาพหยุดก่อนผู้ตายก็ดี หรือพิจารณาคุณภาพในขณะที่ผู้มีสิทธิได้รับบำนาญพิเสศของผู้ตายก็ดี ให้ผู้นั้นได้รับบำนาญพิเสศตลอดเวลาที่พิจารณาคุณภาพหยุด

อนึ่ง ผู้มีสิทธิรับบำนาญหรือบำนาญพิเสศ หรือทั้งสองข้างตามมาตรา ๒๓ กก็ดี ผู้มีสิทธิรับบำนาญพิเสศตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ หรือมาตรา ๒๖ ทวิ กก็ดี ถ้ายังไม่บันลึนติภาวะ หรือเป็นผู้กำลังศึกษาและอายุยังอยู่ในเกณฑ์ศึกษาตามมาตรา ๕ หรือยังเป็นผู้พิจารณาคุณภาพหยุด หากทางราชการเห็นสมควร จะเข้าควบคุม และจัดการ เกี่ยวกับ เงิน บำนาญ หรือ บำนาญพิเสศ ดังกล่าวแล้ว เพื่อประโยชน์ของผู้มีสิทธิ นั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ไม่ว่าสิทธิรับบำนาญหรือสิทธิรับบำนาญพิเสศนั้น จะเกิดขึ้นก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้หรือไม่ก็ตาม

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตลอดจนกำหนดวิธีการและเงื่อนไขอื่น เพื่อปฏิบัติกิจการตามวรรคก่อนนี้ไว้

ตอนที่ ๖๗ เล่ม ๕๘ ราชกิจจานุเบกษา ๒๐ ตุลาคม ๒๔๘๕

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่ง ของมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญทหาร พุทธศักราช ๒๔๘๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ผู้มีสิทธิได้รับบำนาญพิเศษตามมาตรา ๒๓ ถึงมาตรา ๒๖ ทวิและมาตรา ๒๗ ในมูลกรณีเดียวกันรวมกันเป็นจำนวนไม่เกินกว่าเดือนละสิบห้าบาท จะขอเปลี่ยนรับบำเหน็จพิเศษแทนได้ โดยทำคำขอเป็นหนังสือตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้”

มาตรา ๑๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
จอมพล ป. พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี